

สรุป ปัญหา และข้อเสนอแนะ

ป่านศรนารายณ์เป็นพืชเส้นใยที่มีความสำคัญชนิดหนึ่ง เพราะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายอย่างทั้งทางด้านอุตสาหกรรมและงานหัตถกรรม ทางด้านอุตสาหกรรม เช่น นำไปผลิตเป็นเชือกขนาดใหญ่ที่ใช้ในงานก่อสร้าง เชือกที่ใช้เดินเรือทะเล เชือกที่ใช้ไต่เขา ผลิตเป็นเครื่องขัดเงาโลหะสแตนเลส ผลิตเป็นฐานรองพรม เป็นต้น ทางด้านหัตถกรรม เช่น นำไปผลิตเป็นกระเป๋ากือ รองเท้า จานรองแก้ว แส้ และดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น การใช้ประโยชน์ต่าง ๆ จากป่านศรนารายณ์สำหรับประเทศไทยยังคงมีอยู่มาก ด้วยปรากฏว่าในปี พ.ศ. 2528-2529 มีการนำเข้าเส้นใยป่านศรนารายณ์ประมาณปีละ 200 ตัน และมีการนำเข้าไปในลักษณะของผลิตภัณฑ์อื่นที่ใช้ป่านศรนารายณ์เป็นวัตถุดิบอีกจำนวนมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปริมาณการผลิตภายในประเทศยังไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ภายในประเทศ นอกจากนี้ป่านศรนารายณ์ยังเป็นพืชที่ปลูกง่ายทนความแห้งแล้งได้ดี และสามารถทำการผลิตแบบครบวงจรได้ ดังนั้นป่านศรนารายณ์จึงเป็นพืชที่เกษตรกรเริ่มให้ความสนใจ ปัจจุบันหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องคือกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ให้การสนับสนุน โดยทำการศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตที่ดีให้แก่เกษตรกร รวมทั้งได้จัดป่านศรนารายณ์เป็นพืชความหวังใหม่ในบรรดาพืชทั้งหมด 199 ชนิด ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (2530-2534) ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นที่น่าสนใจว่าเกษตรกรควรจะลงทุนผลิตป่านศรนารายณ์ในขนาดพื้นที่เท่าใด จึงจะมีต้นทุนต่อไร่ต่ำและให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าแก่การลงทุน วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงได้ทำการศึกษาดังต้นทุน รายได้ และอัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนโดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ ศึกษาถึงต้นทุน รายได้ และผลตอบแทนจากการลงทุนผลิตป่านศรนารายณ์สัดส่วนหนึ่ง และศึกษาถึงต้นทุน รายได้ และผลตอบแทนจากการลงทุนผลิตเส้นใยป่านศรนารายณ์สัดส่วนหนึ่ง ทั้งนี้เพราะการผลิตเส้นใยหนึ่งเพื่อนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์ป่านต่าง ๆ ดัง

กล่าวข้างต้น เป็นการลงทุนที่ต่อเนื่องและมีความสำคัญมากต่อการลงทุนผลิตใบปानศรนารายณ์สด

ต้นทุน รายได้ และผลตอบแทนจากการลงทุนผลิตใบปานศรนารายณ์สด

การศึกษาต้นทุนและอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนผลิตใบปานศรนารายณ์สด ได้ศึกษาตั้งแต่ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปลูกปานศรนารายณ์ การบำรุงรักษา การตัดใบ การชุดเส้นใย ต้นทุน รายได้ ตลอดจนผลตอบแทนที่เกษตรกรได้รับจากการลงทุน โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่จะเปรียบเทียบต้นทุนต่อไร่ของพื้นที่ผลิตขนาดใหญ่ กับ ต้นทุนต่อไร่ของพื้นที่ผลิตขนาดเล็ก และคำนวณหาอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนผลิตใบปานศรนารายณ์สดในพื้นที่ผลิตขนาดใหญ่และขนาดเล็ก เพื่อศึกษาว่าขนาดการผลิตที่ต่างกันจะมีผลต่อต้นทุนต่อไร่และอัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนหรือไม่อย่างไร การศึกษาดังนี้จึงได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการออกแบบสอบถามไปสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกปานศรนารายณ์จำนวน 65 รายที่อำเภอหัวหิน อำเภอปราณบุรี และอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นแหล่งปลูกปานศรนารายณ์เป็นการค้าแหล่งเดียวในประเทศไทย และมีปัจจัยธรรมชาติ เช่น อุณหภูมิ ความชื้น ปริมาณน้ำฝน และระดับความสูงใกล้เคียงกัน จากการสอบถามพบว่า เกษตรกรแต่ละรายมีต้นปานศรนารายณ์อายุต่างกันตั้งแต่ 1-7 ปี โดยเกษตรกรจะเริ่มตัดใบปานศรนารายณ์เมื่อต้นปานมีอายุ 3 ปี และตัดใบได้ทุก ๆ ปีละครึ่ง จนกระทั่งปีที่ 7 ปริมาณผลผลิตเส้นใยที่ได้จากใบปานศรนารายณ์ต่ำลงมาก เกษตรกรจึงรื้อถอนต้นปานศรนารายณ์ทิ้ง ดังนั้น ในการวิเคราะห์ต้นทุนและอัตราผลตอบแทนจึงใช้ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามเกษตรกรจำนวน 65 รายดังกล่าวนำมาคำนวณตามวิธีหาค่าเฉลี่ยอย่างง่าย โดยแยกตามอายุปานศรนารายณ์ในปีที่ 1-7 และได้แบ่งข้อมูลออกตามขนาดพื้นที่การผลิตที่เห็นว่าเหมาะสมเพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ใกล้เคียงความจริง ดังนี้

- พื้นที่ผลิตขนาดเล็ก ได้แก่ พื้นที่ผลิตขนาด 2-12 ไร่
- พื้นที่ผลิตขนาดใหญ่ ได้แก่ พื้นที่ผลิตขนาดมากกว่า 12 ไร่

นอกจากนี้ จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ที่มีพื้นที่ผลิตขนาดเล็ก จะลงทุนในพื้นที่ขนาด 5 ไร่ และเกษตรกรส่วนใหญ่ที่มีพื้นที่ผลิตขนาดใหญ่ จะลงทุนในพื้นที่ผลิตขนาด 30 ไร่

ในที่นี้จึงได้คำนวณต้นทุนและอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในพื้นที่ผลิตขนาด 5 ไร่ และ 30 ไร่ แล้วคำนวณต้นทุนต่อไร่โดยนำ 5 และ 30 ไปหารต้นทุนรวมของขนาด 5 ไร่และ 30 ไร่ ตามลำดับ ซึ่งปรากฏผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ต้นทุนไปปานสรณารายณ์สด

ต้นทุนไปปานสรณารายณ์สดสามารถนำมาวิเคราะห์ต้นทุนตามงวดบัญชี และ ต้นทุนตามความโน้มเอียงที่รายจ่ายนั้นจะเปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณการผลิต ได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ต้นทุนไปปานสรณารายณ์สดตามงวดบัญชี จะพบว่าต้นทุนที่เกิดขึ้น จะมีทั้งต้นทุนประเภทรายจ่ายลงทุน และต้นทุนประเภทรายจ่ายประจำ ดังนี้

1.1 รายจ่ายลงทุน ประกอบด้วยจำนวนเงินที่จ่ายออกไปเพื่อซื้อเครื่องมือ และอุปกรณ์การเกษตรที่จำเป็นต้องใช้ในการผลิตไปปานสรณารายณ์สด ตลอดจนค่าเตรียมดิน ค่าหน่อพันธุ์รวมค่าขนย้าย และค่าแรงในการปลูก ซึ่งเป็นรายจ่ายที่ให้ประโยชน์มากกว่าหนึ่งปีของการปลูกไปปานสรณารายณ์ สำหรับพื้นที่ผลิตขนาด 5 ไร่และ 30 ไร่ จะมีรายจ่ายลงทุนเป็นจำนวน 9,334.25 บาท และ 47,951.20 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 21.19 และ ร้อยละ 19.07 ของรายจ่ายลงทุนและรายจ่ายประจำที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลา 7 ปีของการลงทุนตามลำดับ

1.2 รายจ่ายประจำ ประกอบด้วยรายจ่ายที่ให้ประโยชน์ในแต่ละปีที่มีรายจ่ายนั้นเกิดขึ้น ได้แก่ ค่าวัสดุในการดูแลรักษาคือค่ายาฆ่าวัชพืชและยาคุมวัชพืช ค่าแรงงานน่วยาปราบวัชพืช ค่าแรงงานถากหญ้า ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ ค่าซ่อมแซมเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร ตลอดจนค่าเช่าที่ดินและค่าภาษีที่ดิน สำหรับพื้นที่ผลิตขนาด 5 ไร่และ 30 ไร่ มีรายจ่ายประจำ 34,723.95 บาท และ 203,542.20 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 78.81 และ ร้อยละ 80.93 ของรายจ่ายลงทุนและรายจ่ายประจำที่เกิดขึ้นทั้งหมดตลอดระยะเวลา 7 ปี ของการลงทุนตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ต้นทุนไป่านศรนารายณ์สดตามความ โนมเอียงที่รายจ่ายนั้นจะ
เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณการผลิต สามารถแบ่งต้นทุนออกได้เป็น 2 ประเภทคือ ต้นทุนคงที่ และ
ต้นทุนผันแปร ดังนี้

2.1 ต้นทุนคงที่ ประกอบด้วย ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ ค่าซ่อมแซมเครื่องมือและ
อุปกรณ์การเกษตร ค่าเช่าที่ดิน ค่าภาษีที่ดิน และค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร
สำหรับพื้นที่ผลิตขนาด 5 ไร่ และ 30 ไร่ จะมีต้นทุนคงที่เป็นจำนวน 18,687.80 บาท และ
103,990.40 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 42.78 และร้อยละ 41.48 ของต้นทุนที่เกิดขึ้นทั้ง
หมดตลอดระยะเวลา 7 ปีของการลงทุน ตามลำดับ

2.2 ต้นทุนผันแปร ประกอบด้วย ค่าวัสดุที่ใช้ในการดูแลรักษา ค่าแรงงาน
ยาปราบวัชพืช และค่าแรงถากหญ้า สำหรับพื้นที่ผลิตขนาด 5 ไร่และ 30 ไร่ จะมีต้นทุนผันแปร
เป็นจำนวน 24,998.55 บาท และ 146,687.40 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 57.22 และ
58.52 ของต้นทุนที่เกิดขึ้นทั้งหมดตลอดระยะเวลา 7 ปีของการลงทุน ตามลำดับ

การเปรียบเทียบและวิเคราะห์ส่วนแตกต่างของต้นทุนไป่านศรนารายณ์สดต่อไร่ระหว่างขนาด
การผลิตที่แตกต่างกัน

จากการคำนวณต้นทุนต่อไร่ของพื้นที่ผลิตแต่ละขนาด ปรากฏว่าพื้นที่ผลิตขนาดใหญ่จะมี
มีต้นทุนต่อไร่ต่ำกว่าพื้นที่ผลิตขนาดเล็ก กล่าวคือ พื้นที่ผลิตขนาดใหญ่มีต้นทุนต่อไร่ตลอดระยะ
เวลา 7 ปี ของการลงทุนเป็นจำนวน 8,355.93 บาท ซึ่งอาจแยกเป็นต้นทุนคงที่จำนวน
3,466.35 บาทต่อไร่และ ต้นทุนผันแปรจำนวน 4,889.58 บาทต่อไร่ ในขณะที่พื้นที่ผลิตขนาด
เล็ก มีต้นทุนต่อไร่ตลอดระยะเวลา 7 ปี ของการลงทุนเป็นจำนวน 8,737.27 บาทต่อไร่
โดยแยกเป็นต้นทุนคงที่จำนวน 3,737.56 บาทต่อไร่ และต้นทุนผันแปรจำนวน 4,999.71 บาท
ต่อไร่ จะเห็นได้ว่าต้นทุนรวมต่อไร่ของพื้นที่ผลิตขนาดใหญ่ต่ำกว่าเป็นจำนวน 381.34 บาทต่อไร่
ค่าใช้จ่ายที่ทำให้ต้นทุนต่อไร่ของพื้นที่ผลิตขนาดใหญ่ต่ำกว่า ได้แก่ ค่าเสื่อมราคา ค่าดอกเบี้ยเงินกู้
ค่ายาฆ่าวัชพืช ค่าบุกเบิกพื้นที่ และค่าหน่อพันธุ์รวมค่าขนย้าย ที่เป็นเช่นนี้เพราะการใช้สินทรัพย์

ของเกษตรกรที่มีพื้นที่ผลิตขนาดใหญ่มีประสิทธิภาพมากกว่า หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ พื้นที่ผลิตขนาดใหญ่มีจำนวนพื้นที่มากกว่าทำให้การปันส่วนต้นทุนของสินทรัพย์เป็นค่าใช้จ่ายต่อไร่ในแต่ละปีต่ำกว่า และจากการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่ผลิตขนาดใหญ่ใช้ยาฆ่าวัชพืชในปริมาณต่อไร่ต่ำกว่า อีกทั้งยังสามารถซื้อยาฆ่าวัชพืชได้ในราคาที่ถูกลงกว่า เพราะซื้อคราวละมาก ๆ จึงได้ส่วนลด ทำให้เสียค่ายาฆ่าวัชพืชต่อไร่ต่ำกว่า ส่วนค่าน้ำมันดีเซลรวมค่าขนย้าย ปรากฏว่า เกษตรกรที่มีพื้นที่ผลิตขนาดใหญ่ส่วนใหญ่จะซื้อน้ำมันดีเซลจากโรงงานแปรสภาพไบโอฟอสฟอรัสซึ่งมีราคาถูก ในขณะที่เกษตรกรที่มีพื้นที่ผลิตขนาดเล็กส่วนใหญ่จะซื้อน้ำมันดีเซลจากเพื่อนเกษตรกรที่อยู่ใกล้เคียง ซึ่งมีราคาแพงกว่า และแม้ว่าจะเสียค่าขนย้ายต่ำกว่าเพราะซื้อจากผู้ที่อยู่ใกล้เคียง และปริมาณน้ำมันดีเซลที่ซื้อต่อไร่ต่ำกว่าก็ตาม เกษตรกรที่มีพื้นที่ผลิตขนาดเล็กยังต้องเสียค่าน้ำมันดีเซลรวมค่าขนย้ายต่อไร่สูงกว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่ผลิตขนาดใหญ่ จึงกล่าวได้ว่า ราคาหม้อน้ำมันดีเซลเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ต้นทุนในส่วนที่เป็นค่าน้ำมันดีเซลรวมค่าขนย้ายแตกต่างกัน สำหรับค่าดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนเงินกู้ที่เกษตรกรได้รับจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในปีที่ 1-3 ของการลงทุน พบว่า เกษตรกรที่มีพื้นที่ผลิตขนาดใหญ่ได้รับจำนวนเงินกู้ทั้งหมดต่อไร่ต่ำกว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่ผลิตขนาดเล็ก ที่เป็นเช่นนั้นเพราะเกษตรกรที่มีพื้นที่ผลิตขนาดใหญ่เสียค่าเตรียมดิน ค่าน้ำมันดีเซลรวมค่าขนย้าย ตลอดจนค่ายาปราบวัชพืชต่อไร่ในปีที่ 1-2 ต่ำกว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่ผลิตขนาดเล็ก ดังนั้นเมื่อเกษตรกรทุกรายต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราเท่ากันคือ ร้อยละ 13 ต่อปี และมีเงื่อนไขในการชำระเงินต้นและดอกเบี้ยเช่นเดียวกัน จึงทำให้เกษตรกรที่มีพื้นที่ผลิตขนาดใหญ่เสียค่าดอกเบี้ยเงินกู้ต่อไร่ต่ำกว่า

นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์ต้นทุนออกเป็นต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร ทำให้ได้ข้อมูลในการวิเคราะห์จุดเสมอตัวของการลงทุนผลิตไบโอฟอสฟอรัส กล่าวคือ สามารถคำนวณหาปริมาณผลผลิตที่เกษตรกรควรได้รับตลอดอายุการลงทุนซึ่งจะทำให้เกษตรกรไม่ต้องประสบผลขาดทุน จากการคำนวณปรากฏว่าสำหรับเกษตรกรที่มีพื้นที่ผลิตขนาด 5 ไร่ ตลอดอายุ 7 ปีของการลงทุน ณ ระดับราคาขายไบโอฟอสฟอรัสซึ่งคำนวณราคาตามปริมาณเส้นใยแห้งที่ชูดได้ในราคากิโลกรัมละ 5 บาท โดยที่เกษตรกรไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการตัดใบและชูดเส้นใย เกษตรกรควรมีผลผลิตเส้นใยแห้งที่ชูดได้จากไบโอฟอสฟอรัสอย่างน้อยที่สุด

7,299.92 กิโลกรัมหรือคิดเป็นจำนวน 1,459.98 กิโลกรัมต่อไร่ จึงจะทำให้เกษตรกรไม่ขาดทุน สำหรับเกษตรกรที่มีพื้นที่ผลิตขนาด 30 ไร่ตลอดอายุ 7 ปีของการลงทุน ณ ระดับราคาขายใบป่านศรนารายณ์สดซึ่งคำนวณตามปริมาณเส้นใยแห้งที่ซูดได้ในราคา กิโลกรัมละ 5 บาท โดยที่เกษตรกรไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการตัดใบและซูดเส้นใย เกษตรกรควรมีผลผลิตเส้นใยแห้งที่ซูดได้จากใบป่านศรนารายณ์สดอย่างน้อยที่สุด 38,514.96 กิโลกรัมหรือคิดเป็นจำนวน 1,283.83 กิโลกรัมต่อไร่

จากผลการวิเคราะห์จุดเสมอตัวจะเห็นได้ว่า การลงทุนผลิตใบป่านศรนารายณ์สดของพื้นที่ผลิตขนาดใหญ่จะมีจุดเสมอตัวต่อไร่ต่ำกว่าการลงทุนผลิตใบป่านศรนารายณ์สดในพื้นที่ผลิตขนาดเล็ก ทั้งนี้เนื่องจากการลงทุนในพื้นที่ผลิตขนาดใหญ่จะมีต้นทุนคงที่ต่อไร่ต่ำกว่า และมีต้นทุนแปรต่อหน่วยต่ำกว่า

รายได้และผลตอบแทนจากการลงทุนผลิตใบป่านศรนารายณ์สด

1. การลงทุนผลิตใบป่านศรนารายณ์สดในพื้นที่ผลิตขนาด 5 ไร่ จะมีรายได้และผลตอบแทนดังนี้

ในระหว่างปีที่ 3-7 ของการลงทุนจะมีต้นทุนเกิดขึ้นทั้งหมดเป็นจำนวน 43,686.35 บาท โดยแยกออกเป็นต้นทุนในแต่ละปีคือ 11,149.04 9,067.09 8,886.36 7,943.42 และ 6,640.44 บาทตามลำดับ และจากการจำหน่ายผลผลิตใบป่านศรนารายณ์สด โดยคำนวณรายได้จากน้ำหนักเส้นใยแห้งที่ซูดได้ในราคา กิโลกรัมละ 5 บาท ทำให้เกษตรกรมีรายได้ในระหว่างปีที่ 3-7 เป็นจำนวน 14,361.75 9,038.25 10,812.00 9,914.75 และ 7,125.00 บาทตามลำดับ ดังนั้นในปีที่ 3,5-7 เกษตรกรจะมีกำไรเป็นจำนวน 3,212.71 1,925.64 1,971.33 และ 484.56 บาทตามลำดับ ส่วนในปีที่ 4 เกษตรกรจะประสบผลขาดทุนเป็นจำนวน 28.84 บาท และเมื่อได้พิจารณาตลอดอายุของการลงทุน หรือตลอดระยะเวลา 7 ปีที่ทำการศึกษพบว่า การดำเนินงานจะประสบผลกำไรสุทธิรวมเป็นจำนวน 7,565.40 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 14.76 ของรายได้ทั้งหมด

จะเห็นได้ว่าในปีที่ 3 เกษตรกรจะได้รับกำไรสูงสุดหลังจากนั้นในปีที่ 5-7 กำไรจะลดลงเนื่องจากปริมาณผลผลิตที่ได้รับลดลง ส่วนในปีที่ 4 เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบผลขาดทุน ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณผลผลิตที่ได้รับลดลงมาก ทำให้รายได้ลดลงในขณะที่รายจ่ายก็ลดลงเช่นกัน แต่ลดลงในอัตราส่วนที่ต่ำกว่ารายได้ที่ลดลง

สำหรับการวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุนหรือประเมินค่าการลงทุน ปรากฏว่า การลงทุนผลิตใบป่านศรนารายณ์สดในเนื้อที่ผลิตขนาด 5 ไร่ จะให้ผลตอบแทนจากการลงทุน โดยเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ คือร้อยละ 7.6 ต่อปี โดยมีระยะเวลาคืนทุนประมาณ 5 ปี 4 เดือน และเมื่อได้พิจารณาถึงผลตอบแทนโดยคำนึงถึงค่าของเงินที่เปลี่ยนแปลงตามระยะเวลา ณ ระดับอัตราส่วนลดร้อยละ 13 ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จะพบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิมีค่าเป็นบวกจำนวน 4,691.22 บาท และมีอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงร้อยละ 23.12 ซึ่งสูงกว่าอัตราส่วนลดร้อยละ 13

2. การลงทุนผลิตใบป่านศรนารายณ์สดในเนื้อที่ผลิตขนาด 30 ไร่ จะมีรายได้และผลตอบแทนจากการลงทุนดังนี้

ในระหว่างปีที่ 3-7 ของการลงทุนจะมีต้นทุนเกิดขึ้นทั้งหมดเป็นจำนวน 250,677.80 บาท โดยแบ่งออกเป็นต้นทุนในแต่ละปีคือเป็นจำนวน 63,046.09 50,174.28 52,991.64 46,288.73 และ 38,177.06 บาทตามลำดับ และจากการจำหน่ายผลผลิตใบป่านศรนารายณ์สด โดยคำนวณรายได้จากน้ำหนักเส้นใยแห้งที่ชูดได้ในราคากิโลกรัมละ 5 บาท ทำให้เกษตรกรมีรายได้ในระหว่างปีที่ 3-7 เป็นจำนวน 89,593.50 51,579.00 72,783.00 61,483.50 และ 43,759.50 บาทตามลำดับ ดังนั้นในปีที่ 3-7 เกษตรกรจึงมีกำไรทุกปี เป็นจำนวน 26,547.41 1,404.72 19,791.36 15,194.77 และ 5,582.44 บาทตามลำดับ และเมื่อพิจารณาตลอดระยะเวลา 7 ปีของการลงทุนจะพบว่า การดำเนินงานจะประสบผลกำไรสุทธิรวมเป็นจำนวน 68,520.70 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 21.47 ของรายได้ทั้งหมด

สำหรับการวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุนหรือประเมินค่าการลงทุน ปรากฏว่าการลงทุนผลิตใบป่านศรนารายณ์สด ในเนื้อที่ผลิตขนาด 30 ไร่ จะให้ผลตอบแทนจากการลงทุน ร้อยละ 12.68 ต่อปี โดยมีระยะเวลาคืนทุนประมาณ 4 ปี 9 เดือน และเมื่อได้พิจารณาถึงผล

ตอบแทนโดยคำนึงถึงค่าของเงินที่เปลี่ยนแปลงตามระยะเวลา ณ ระดับอัตราส่วนลดร้อยละ 13 ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรพบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิมีค่าเป็นบวกจำนวน 43,377.45 บาท และให้ผลตอบแทนที่แท้จริงร้อยละ 29.94 ซึ่งสูงกว่าอัตราส่วนลดร้อยละ 13

จะเห็นได้ว่า การลงทุนผลิตใบปानศรนารายณ์สดในเนื้อที่ผลิตขนาด 5 ไร่ ซึ่งเป็นเนื้อที่ผลิตขนาดเล็กจะให้ผลตอบแทนจากการลงทุนต่ำกว่าและมีระยะเวลาคืนทุนยาวนานกว่าการลงทุนผลิตใบปานศรนารายณ์สดในเนื้อที่ผลิตขนาด 30 ไร่ ซึ่งเป็นเนื้อที่ผลิตขนาดใหญ่ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงผลตอบแทน โดยคำนึงถึงค่าของเงินที่เปลี่ยนแปลงตามระยะเวลาจะพบว่า การลงทุนในเนื้อที่ผลิตขนาดใหญ่มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิและอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงสูงกว่าการลงทุนในเนื้อที่ผลิตขนาดเล็ก ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการลงทุนผลิตใบปานศรนารายณ์สดในเนื้อที่ผลิตขนาดใหญ่เป็นการลงทุนที่คุ้มค่ามากกว่า

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้ผลิตใบปานศรนารายณ์สด ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จะต้องประสบกับปัญหาในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาด้านต้นทุนการผลิต

ต้นทุนค่ายาปราบวัชพืชมีจำนวนเงินสูง ในการผลิตใบปานศรนารายณ์สดนั้น ต้นทุนค่ายาปราบวัชพืชเป็นต้นทุนที่มีจำนวนสูงมาก เนื่องจากยาปราบวัชพืชโดยเฉพาะยารฆ่าวัชพืชมีราคาค่อนข้างแพง และใช้ในปริมาณมาก อีกทั้งเกษตรกรไม่มีความรู้ความเข้าใจถึงวิธีการใช้และปริมาณการใช้ที่ถูกต้อง จึงทำให้เกษตรกรต้องเสียค่าใช้จ่ายในด้านนี้มาก และได้รับผลตอบแทนที่ไม่คุ้มกับเงินที่จ่ายไป

ข้อเสนอแนะ

เกษตรกรควรเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตร และให้สหกรณ์การเกษตร

เป็นตัวแทนในการจัดหาขายปราบวัชพืชเพื่อนำมาจำหน่ายให้แก่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกอีกทอดหนึ่ง ในราคาที่ต่ำกว่าท้องตลาด เนื่องจากสหกรณ์การเกษตรสามารถสั่งซื้อยาปราบวัชพืชได้คราวละมาก ๆ จึงทำให้ซื้อได้ในราคาที่ถูกลง

2. ปัญหาด้านการผลิต

จากการศึกษาพบว่า การผลิตใบป่านศรนารายณ์สดในปัจจุบันประสบปัญหา 2 ประการ คือ ปริมาณผลผลิตต่ำและการขยายพื้นที่ปลูกทำได้ช้า ดังนี้

2.1 ปริมาณผลผลิตต่ำ ผลผลิตเส้นใยที่ได้จากใบป่านศรนารายณ์ต่อไร่อยู่ระหว่าง 285-570 กิโลกรัมในปีที่ 3-7 โดยที่ต้นป่านศรนารายณ์จะให้ผลผลิตเส้นใยสูงสุดในปีที่ 3 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มให้ผลผลิต หลังจากนั้นปริมาณผลผลิตจะลดลง ทำให้รายได้ที่เกษตรกรได้รับเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับต้นทุนที่เกิดขึ้น โดยพิจารณาตลอดอายุของโครงการลงทุนปรากฏว่าให้ผลตอบแทนค่อนข้างต่ำ สาเหตุที่ทำให้ปริมาณผลผลิตเส้นใยตลอดอายุโครงการมีปริมาณต่อไร่ต่ำคือ

ก. การตัดใบจำนวนมากเกินไป ในปีเริ่มแรกที่ตัดใบได้เกษตรกรมักมุ่งหวังที่จะให้ได้เส้นใยจำนวนมาก ๆ เพื่อจะได้มีรายได้เข้ามาในคราวแรกเป็นจำนวนมาก ประกอบกับเกษตรกรคิดว่าเป็นระยะที่ต้นป่านศรนารายณ์กำลังเจริญเติบโต การตัดใบจำนวนมากจะไม่มีผลกระทบต่อปริมาณผลผลิตที่ได้รับตลอดอายุของต้น จึงทำให้จำนวนใบต่อต้นถูกตัดออกไปมากโดยจะเหลือไว้เพียง 2-3 ใบต่อต้น ซึ่งเป็นผลให้ต้นป่านศรนารายณ์เจริญเติบโตได้ช้าลงเพราะขาดใบที่ใช้ในการสังเคราะห์แสงอย่างเพียงพอ อีกทั้งทำให้ต้นป่านทรุดโทรมเร็วขึ้น ปริมาณผลผลิตเส้นใยตลอดอายุป่านจึงมีปริมาณต่ำ

ข้อเสนอแนะ

การตัดใบแต่ละครั้ง โดยเฉพาะในปีเริ่มแรกควรเหลือจำนวนใบต่อต้นไว้ประมาณ 20-25 ใบ ทั้งนี้เพื่อให้ต้นป่านศรนารายณ์มีใบเพียงพอต่อการสังเคราะห์แสงและไม่ทรุดโทรมเร็ว

ข. เกษตรกรขาดความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับระบบการปลูกและระยะปลูกที่เหมาะสมที่จะให้ได้ผลผลิตตลอดอายุของต้นต่อไร่สูงสุด

ข้อเสนอแนะ

หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องนอกจากจะมีการศึกษาและทดลองเกี่ยวกับระยะปลูกที่เหมาะสม เช่นที่กำลังทำอยู่ขณะนี้แล้วควรมีการทดลองการใช้ปุ๋ยเพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้นโดยคำนึงถึงค่าปุ๋ยที่เกษตรกรจะต้องจ่ายเพิ่มขึ้นด้วย

ค. เกษตรกรขาดการดูแลรักษาอย่างสม่ำเสมอเพราะคิดว่าต้นป่านศรนารายณ์เป็นพืชทนแล้งได้ดี และสามารถเจริญเติบโตได้ตามธรรมชาติ จึงละเลยต่อการบำรุงและดูแลรักษาต้นป่านศรนารายณ์เท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

เกษตรกรควรดูแลรักษาต้นป่านศรนารายณ์อย่างสม่ำเสมอตลอดอายุปลูก เพื่อมิให้วัชพืชคอยแย่งธาตุอาหารและบังแสงแดด อันจะทำให้ต้นป่านศรนารายณ์เจริญเติบโตช้าและให้ผลผลิตเส้นใยลดลง

2.2 การขยายพื้นที่ปลูกทำได้ช้า ปัจจุบันปริมาณการผลิตยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดภายในประเทศ หน่วยราชการจึงได้มีการส่งเสริมให้มีการปลูกมากขึ้น แต่ปรากฏว่าการขยายพื้นที่ปลูกทำได้ช้าเนื่องจากขาดแคลนหน่อพันธุ์ ซึ่งโดยปกติต้นป่านศรนารายณ์ขยายพันธุ์ได้ 2 วิธีคือ การใช้ต้นอ่อนที่เกิดจากฐานรองดอก และการใช้หน่อพันธุ์ที่เกิดจากตาของลำต้นใต้ดิน ดังได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 ต้นอ่อนที่ได้จากฐานรองดอกนั้นจะมีปริมาณ 2,000 -3,000 ต้นต่อต้นแม่ 1 ต้น แต่จะต้องใช้เวลามากกว่าจะได้ต้นอ่อน ทั้งนี้เพราะต้นป่านศรนารายณ์จะออกดอกเมื่ออายุประมาณ 7-10 ปี และเกษตรกรส่วนใหญ่ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เพิ่งเริ่มปลูกป่านศรนารายณ์ จึงหาต้นอ่อนได้ยาก นอกจากนี้การขยายพันธุ์โดยใช้ต้นอ่อนจากฐานรองดอกจะต้องเสียเวลาในการเพาะชำประมาณ 6-8 เดือน ส่วนหน่อพันธุ์ที่ได้จากลำต้นใต้ดินนั้นจะเกิดขึ้นในต้นป่านศรนารายณ์ตั้งแต่อายุ 1 ปีขึ้นไป แต่จำนวนหน่อที่ได้น้อยมากคือ 2-10 หน่อต่อต้นแม่ 1 ต้น จึงทำให้ขาดแคลนหน่อพันธุ์อันเป็นผลทำให้การขยายพื้นที่ปลูกทำได้ช้า

ข้อเสนอแนะ

หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องควรจัดทำโครงการแปลงขยายพันธุ์ขนาดใหญ่ โดยประสานร่วมกับโรงงาน และเกษตรกรผู้ปลูกป่านศรนารายณ์อยู่แล้ว ซึ่งอาจจะใช้ศูนย์

ขยายพันธุ์กล้าไม้ที่มีอยู่แล้วของจังหวัดหรือใช้พื้นที่ไร่ของโรงงานหรือเกษตรกรที่ร่วมโครงการ ในการจัดทำแปลงขยายพันธุ์ดังกล่าว เพื่อเพิ่มปริมาณหน่อพันธุ์ให้ได้ตามความต้องการและสอดคล้อง กับพื้นที่ปลูกที่เพิ่มขึ้น

3. ปัญหาด้านเงินทุน

การลงทุนผลิตใบปานศรนารายณ์สด ต้องใช้เงินลงทุนสูงในการจัดซื้อเครื่องมือ และอุปกรณ์การเกษตร ค่าเตรียมที่ดิน ค่าหน่อพันธุ์ ค่าแรงในการปลูก ตลอดจนค่าวัสดุและค่า แรงในการดูแลรักษาในระยะเวลาแรกก่อนที่ต้นปานจะเริ่มให้ผลผลิต ซึ่งต้องใช้เวลาประมาณ 3 ปีจึงจะเริ่มมีรายได้ ทำให้เกษตรกรต้องประสบปัญหาดังนี้

3.1 เกษตรกรขาดแคลนเงินลงทุน เกษตรกรส่วนใหญ่มีเงินทุนน้อย จำเป็น ต้องกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร แต่ปรากฏว่าเกษตรกรไม่สามารถกู้ ได้เนื่องจากขาดหลักประกันและผู้ค้ำประกัน

ข้อเสนอแนะ

เกษตรกรควรติดต่อกับโรงงานแปรรูปใบปานศรนารายณ์สดซึ่งเป็นผู้ รับซื้อผลผลิตโดยตรงจากเกษตรกร เพื่อให้โรงงานเป็นตัวแทนในการกู้ยืมเงินระหว่างเกษตรกร กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ทั้งนี้ผลผลิตที่เกิดขึ้นเกษตรกรจะต้องขายให้ แก่โรงงานที่เป็นตัวแทนเท่านั้น โดยโรงงานจะจ่ายค่าซื้อใบปานศรนารายณ์สดให้แก่เกษตรกร หลังจากหักเงินที่จะต้องชำระคืนให้แก่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแล้ว

3.2 เกษตรกรขาดเงินทุนหมุนเวียน เงินทุนส่วนใหญ่ต้องนำไปในระหว่าง ช่วงที่ยังตัดใบปานไม่ได้ ทำให้เกษตรกรขาดเงินทุนเวียนมาจับจ่ายใช้สอย โดยเฉพาะ เกษตรกรที่มีเงินทุนน้อย

ข้อเสนอแนะ

เกษตรกรควรปลูกพืชแซมในระหว่างต้นปานศรนารายณ์ที่ยังมีช่องว่างอยู่ เพื่อเป็นการหารายได้ในช่วงที่ต้นปานศรนารายณ์ยังไม่ให้ผลผลิต พืชที่ควรปลูกแซมควรเป็นพืชที่มีอายุการเก็บเกี่ยวหรือให้ผลผลิตในระยะสั้น สะดวกแก่การเก็บเกี่ยวและสามารถโคกกลบลงไป

ได้ง่าย ซึ่งได้แก่พืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่วลิสง ถั่วเขียว ถั่วแดง เป็นต้น

4. ปัญหาด้านการตลาด

เกษตรกรขาดอำนาจในการต่อรองราคา เนื่องจากตลาดรับซื้อไปป้อน
ศรณารายณ์สดคือโรงงานแปรรูปไปป้อนศรณารายณ์สด ซึ่งปัจจุบันมีอยู่เพียง 2 โรงงาน
และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีเงินทุนเพียงพอที่จะลงทุนซื้อเครื่องจักรมาแปรรูปเอง และหาก
จะซื้อมาด้วยมือ เกษตรกรก็ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการตัดใบ การซื้อมาด้วยมือ
จะต้องหาตลาดเอง ซึ่งยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับเกษตรกร ดังนั้นวิถีทางการตลาดจึงมีจำกัด
อยู่เพียงการขายไปป้อนศรณารายณ์สดให้แก่โรงงาน เกษตรกรจึงต้องจำยอมขายผลผลิตให้
โรงงานตามราคาที่โรงงานกำหนด

ข้อเสนอแนะ

เกษตรกรควรรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างอำนาจต่อรองและเสนอเงื่อนไขกับโรงงาน
ในการพิจารณากำหนดราคาประกันขั้นต่ำ และให้มีการทบทวนราคาประกันขั้นต่ำเป็นประจำทุกปี
เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่เกษตรกรและให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะอื่น

1. เกษตรกรอาจลดต้นทุนที่ใช้ในการผลิตไปป้อนศรณารายณ์สด ได้ดังนี้

1.1 เกษตรกรควรมีการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น
ว่าเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรต่าง ๆ ควรมีการใช้และเก็บรักษาเป็นอย่างดี เช่น เครื่อง
พ่นยาปราบวัชพืช น้ำที่ใช้ผสมยาปราบวัชพืชควรจะเป็นน้ำที่สะอาด ไม่ควรใช้น้ำที่มีดินโคลนปะปน
อยู่เพราะจะทำให้เศษผงหรือดินเข้าไปอุดในกระบอกฉีกรหรือลูกสูบ อันจะทำให้เครื่องพ่นยาเสีย
ได้ง่าย และต้องเสียค่าซ่อมแซมมากขึ้น เมื่อใช้แล้วต้องทำความสะอาดให้ดีเพื่อไม่ให้เป็นที่สะสม
แล้วนำไปเก็บไว้ให้เรียบร้อย การกระทำดังกล่าวนอกจากจะช่วยลดค่าซ่อมแซมได้แล้วยังจะ
ทำให้เครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรต่าง ๆ มีอายุการใช้งานยาวนานขึ้น ซึ่งจะเป็นการลด
กระแสเงินสดจ่ายในการจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรเพิ่มเติมในปีหลัง ๆ ได้ทางหนึ่ง

1.2 เกษตรกรควรมีการบริหารเงินทุนอย่างมีประสิทธิภาพ หมายความว่า เมื่อเกษตรกรเริ่มมีรายได้จากการขายผลผลิตและชดใช้หนี้เงินต้นและดอกเบี้ยให้แก่ธนาคารแล้ว ควรนำเงินส่วนที่เหลือเก็บสำรองไว้จำนวนหนึ่ง เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการจัดหาวัสดุบำรุงรักษาต้นป่านศรนารายณ์ในปีที่ 4-7 ซึ่งเป็นระยะที่เกษตรกรไม่ได้รับเงินกู้อีกแล้ว หรือใช้เป็นเงินทุนในการปลูกเพิ่มเติมครั้งต่อไป

1.3 เกษตรกรควรมายาามใช้แรงงานในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นการปลูกก็ดี การดูแลรักษาด้วยการพ่นยาปราบวัชพืชหรือการถากหญ้าก็ดี เพราะจะทำให้ประหยัดต้นทุนค่าแรงงานไปได้ส่วนหนึ่ง นอกจากนี้การประหยัดค่าแรงในการปลูกเป็นการลดภาระค่าดอกเบี้ยเงินกู้ด้วย เนื่องจากจำนวนเงินที่ต้องกู้มาใช้จ่ายในปีแรกจะลดลง

1.4 ในการซื้อหน่อพันธุ์เกษตรกรควรคำนึงถึงราคาหน่อพันธุ์มากกว่าค่าขนส่งที่ประหยัดได้ ทั้งนี้เนื่องจากถ้าราคาหน่อพันธุ์มีความแตกต่างกันมากเกษตรกรควรซื้อหน่อพันธุ์จากผู้ขายที่มีราคาถูก แม้ว่าจะอยู่ไกลกว่าเพราะจะทำให้สามารถประหยัดค่าหน่อพันธุ์ได้มากกว่าค่าขนส่งที่ประหยัดได้

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตผลิตภัณฑ์ใช้เส้นใยป่านศรนารายณ์เป็นวัตถุดิบ เช่น เครื่องขัดเงาโลหะสแตนเลส หรือแผ่นลือบางที่ใช้ทำฐานรองพรม ซึ่งความช่วยเหลือและสนับสนุนของรัฐบาลเช่นนี้จะทำให้เกษตรกรมีความมั่นคงในการผลิตใบป่านศรนารายณ์สดมากขึ้น และจูงใจให้ผู้มีมาลงทุนมากขึ้น อันจะเป็นการขยายการผลิตป่านศรนารายณ์ได้ต่อไปในอนาคต รวมทั้งสอดคล้องกับนโยบายการผลิตแบบครบวงจร

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะได้ศึกษาและวิจัยถึงตลาดต่างประเทศทั้งในด้านความต้องการเส้นใยป่านศรนารายณ์และผลิตภัณฑ์ป่านศรนารายณ์อื่น ๆ คุณภาพและมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ที่ตลาดต่างประเทศต้องการ ทั้งนี้เพื่อจะได้ส่งเสริมให้มีการผลิตและจัดหาผลิตภัณฑ์จากป่านศรนารายณ์ให้ได้คุณภาพทัดเทียมกับตลาดต่างประเทศ อันจะเป็นช่องทางขยายตลาดไปยังต่างประเทศได้ ในอนาคต ทั้งยังเป็นการสร้างงานและรายได้ให้แก่คนในประเทศด้วย

ต้นทุน รายได้ และผลตอบแทนจากการลงทุนผลิตเส้นใยป่านศรนารายณ์แห้ง

จากการศึกษาต้นทุน รายได้ และผลตอบแทนจากการลงทุนผลิตเส้นใยป่านศรนารายณ์แห้งของโรงงานผลิตเส้นใยป่านศรนารายณ์แห้ง ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อาจสรุปได้ดังนี้

ต้นทุนการผลิตเส้นใยป่านศรนารายณ์แห้ง

ต้นทุนรวมของเส้นใยป่านศรนารายณ์แห้งหนึ่งกิโลกรัมเป็นเงิน 17.56 บาท ซึ่งประกอบไปด้วยต้นทุนการผลิต จำนวน 13.71 บาท และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานจำนวน 3.85 บาท ต้นทุนการผลิตอันได้แก่ วัตถุดิบทางตรง ค่าแรงทางตรง และค่าใช้จ่ายโรงงานเป็นจำนวน 5.56 6.85 และ 1.30 บาท ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าค่าแรงทางตรงเป็นต้นทุนที่มีจำนวนสูงสุด ส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานได้แก่ค่าใช้จ่ายในการขาย และค่าใช้จ่ายในการบริหารมีจำนวน 3.62 และ 0.23 บาท ตามลำดับ

รายได้ และผลตอบแทนจากการผลิตเส้นใยป่านศรนารายณ์แห้ง

จากการจำหน่ายผลผลิตเส้นใยป่านศรนารายณ์แห้งจำนวน 86.40 ตัน ในราคา กิโลกรัมละ 30 บาท จะมีรายได้จำนวน 2,592,000 บาท เมื่อหักต้นทุนการผลิตจำนวน 1,184,544 บาท แล้วจะมีกำไรขั้นต้น 1,407,456 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 54.3 ของยอดขาย และมีกำไรสุทธิหลังจากหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและภาษีเงินได้ร้อยละ 40 แล้วเป็นจำนวน 644,740.80 บาท หรือเป็นกำไรสุทธิต่อกิโลกรัมจำนวน 7.46 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 24.88 ของรายได้ ซึ่งเป็นอัตราที่แสดงถึงความสามารถในการทำกำไรที่ค่อนข้างสูง

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า ในการลงทุนผลิตเส้นใยป่านศรนารายณ์แห่ง โรงงานประสบ
ปัญหาทางด้านการผลิต เนื่องจากปริมาณวัตถุดิบหรือใบป่านศรนารายณ์สดไม่เพียงพอที่จะป้อน
โรงงาน อันเป็นผลมาจากการที่พื้นที่ปลูกป่านศรนารายณ์ยังมีจำนวนน้อย ซึ่งปัญหานี้ทางหน่วย
ราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการเกษตรกำลังดำเนินมาตรการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูก
ป่านศรนารายณ์เพิ่มมากขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย